

Stortingets høring 25.04.2017 – Arbeids- og sosialkomiteen:

Prop. 72 L – Vern av varslere

1. Innledning

Norsk Redaktørforening (NR) har som formål å verne om redaktørinstituttet og den redaksjonelle uavhengighet, og å fremme og beskytte informasjons- og ytringsfriheten.

2. Generelt om forslaget

NR støtter, som vi tidligere har gitt uttrykk for, intensjonene i forslaget og ønsket om å styrke varslervernet. En rekke saker og undersøkelser de siste årene underbygger behovet for dette. Etter NRs syn representerer spørsmål knyttet til arbeidstakeres ytringsfrihet om egen arbeidsplass, anonymitetsrett, varslervern og kildevern en av de største demokratiske utfordringene vi står overfor. Samfunnets behov for informasjon om mulig mislighold, misbruk av midler og ulovlige eller kritikkverdige forhold i arbeidslivet og i offentlig forvaltning er avhengig av at de som sier fra kan føle seg trygge på at de ikke blir møtt med represalier og gjengjeldelse.

3. Lovgivningsprosessen og de overordnede hensyn

Forslaget om en begrenset revisjon av reglene kommer til Stortinget parallelt med at et regjeringsopnevnt ekspertutvalg jobber med en bred gjennomgang av hele varslervernet. Denne noe spesielle lovgivningsprosessen bør uansett ikke medføre at ikke arbeids- og sosialkomiteen – også ved denne anledning – understreker behovet for å se varslervernet i et større perspektiv.

I vår felles høringsuttalelse (med Norsk Presseforbund og Norsk Journalistlag) til det høringsnotatet regjeringen sendte ut i juni 2016, påpekte vi fraværet av de mer overordnede begrunnelsene for varslervernet. Dette perspektivet er like fraværende i den proposisjonen som nå er fremmet for Stortinget. Våre merknader på dette sentrale punkt er verken referert eller kommentert i proposisjonen. Det fremstår for oss som underlig, all den tid regjeringen selv har nedsatt et eget utvalg, blant annet med bakgrunn i en bestilling fra Stortinget (Innst 205 S – 2015-2016), hvor en samlet komité uttalte at «varslere spiller en viktig demokratisk rolle i dagens samfunn ved å avdekke kritikkverdige og ulovlige forhold i en virksomhet.» I og med at dette ikke er fanget opp i den proposisjonen regjeringen nå fremmer, ber vi om at komiteen, i sine merknader, igjen understreker det samfunnmessige perspektivet ved varslervernet.

4. Kildevernet

Vi konstaterer at heller ikke i proposisjonen er kildevernet tatt inn som en viktig referanse knyttet til begrunnelse for og utforming av varslingsreglene. Vi ber komiteen understreke behovet for å se disse reglene i sammenheng, og at varslervernet gjøres så sterkt at det ikke oppleves som en utvannet versjon av kildevernet.

5. Taushetsplikten

Vi mente i høringsrunden, og mener fortsatt, at forslaget til utforming av taushetspliktregler knyttet til varslervernet er upresist og inkonsistent.

For det første mener vi at det tydeligere må fremkomme at det kun er varslersens identitet som skal beskyttes, ikke det materielle innholdet i varselet. Når departementet f.eks. nevner at arbeidssted skal kunne vernes, vil dette fort bli mer et vern for et aktuelt arbeidssted enn et vern av varsleren. Poenget må være at vernet kun skal innebære at man ikke kommer på sporet av varsleren. Ikke at et utsatt arbeidssted skal komme i et uheldig lys. Vi ber komiteen presisere

dette, slik at det sies uttrykkelig at taushetsplikten ikke går lengre enn det som er nødvendig for å skjerme varslende identitet.

For det andre foreslår departementet at vern av varsleren kun skal gjelde ved varsling til «offentlige myndigheter» og bare «under den forvaltningsmessige behandlingen av saken». Dette vil innebære at f.eks. ved varsling til Norges Bank eller andre private aktører, vil det ikke foreligge noen taushetsplikt som verner varslers identitet. I tillegg legger en slik lovregulering ikke opp til noen garanti for vern av varsleren dersom saken utvikler seg til en domstolsbehandling. Det innebærer en betydelig utrygghet for potensielle varslere. Vernet om varslers identitet må naturligvis gjelde på ett hvert tidspunkt i en saksprosess.

for Norsk Redaktørforening

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Arne Jensen', written in a cursive style.

Arne Jensen
generalsekretær